

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

12. De Iudiciali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

De iudiciali.

CAPVT XII.

*Iudicialis
anordia.*

IN iudiciali pro reo, vbi est causa grauis, & ipse miser, Libanius sepe vtitur hoc exordio. *Quam mirum est, &c.*

*Liban. in
Oreste ex
pressum &
Cicero.*

Equidem sic arbitrabar, & sic in animum inducebam meum, mihi post infinitos angores, atq; arumnas, quas ego formidolosum temporis acerbitate animo, & corpore exantlavi, & quorem tandem aliquando fortunam nostris rebus fore. Videbam enim omnes quotquot sunt mortales, modò quidem miseros, modò fortunatos, & me hominum conditione natum, sperabam tempus illud visurum, quo si non plane recrearer animo, saltem inter saxa, & solitudines ferarum comes perpetuus, meas deplorarem miseras, & tepenti lachrymatum fonte dolorum incendia restingerem. Sed longe secus accidit, quam opinarer, ita me dirus, & insatiabilis Alastor exercet, & calamitates per sua veluti vestigia reflectuntur. Et nunc integer ille homo me ad vestrum tribunal adducit, vt miseram animam, quam Scyllæ, & Charibdes, aut misericordia, aut contemptu reliquerunt ante vestrum tribunal, si possit exhauiat.

Item apud Libanum.

Nondum Genius ille meus satiatu est malis, nondum fortunæ nouercales iræ deforbuerunt, nondum coniurata in meam perniciem malorum agmina sese omnia effuderunt. Ecce ad hominem animi, & corporis morbo confectum, ad cadaver miserum, & abiectum, infames cotui aduolant, vt ossa, si nihil aliud reliquum est, exportent.

Hæc sunt *maximè carissima*, & ad hoc genus pertinent, in quo reus de spe prætorum, quæ expectabat ad metum suppliciorum traducitur.

*Cicero pro
Flacco.*

Cum in maximis periculis huius vrbis, atque Imperij grauissimo, atque acerbissimo reipub. casu, socio, atque adiutore consiliorum, periculorumque meorum L. Flacco eadem à vobis coniugibus liberis vestris, vastitatem à templis, delubris, vbi Italia depellebam, sperabam (iudices) honoris potius L. Flacci me adiutorem futuram, quam miseriarum deprecatores.

*Idem pro
Sylla.*

Maxime vellem (iudices) vt P. Sylla, & antea dignitatis suæ splendorem obtinere, & post

calamitatem acceptam modestiæ fructum aliquem potuisset percipere. Sed quoniam ita tulit casus infestus, vt amplissimo in honore eum communi ambitionis inuidia, tum singulari Antonij odio euenteretur: Et in his pristinæ fortunæ reliquijs miseris, & afflictis, tamen haberet quosdam, quorum animos ne supplicio quidem satiare posset, quanquam ex huius incommodis, magnam animo capio molestiam, tamen in certis malis facile patior oblatum mihi tempus, in quo boni viri lenitatem meam, misericordiamque notam omnibus quondam, nunc quasi intermissam agnoscerent improbi, ac peritici ciues edomiti, atque victi præcipitante Rep. vehementem me fuisse, atque fortem: conseruata mitem, ac misericordem faterentur.

Adiunctum accusatorum.

Quæ res in ciuitate, duæ plurimum possunt, ex contra nos ambæ faciunt in hoc tempore, summa gratia, & eloquentia, quarum alteram G. Aquili vereor, alteram meo. Eloquentia Q. Hortensij ne me dicendo impediatur, non nihil commoueor. Gratia Sextij Neuij, ne P. Quintio noceat, id verò mediocriter pertimesco.

*Exordia
ab adu-
sua accu-
satorum,
Cicero.
Idem pro
Quintio.*

Adiunctum rei, & personæ, & causæ grauis.

Si authoritates patronorum in iudicijs valerent, ab amplissimis viris L. Cornelij causa defensa est: si vsus à peritissimis: si ingenia ab eloquentissimis, si studia ab amicissimis, & cum beneficijs cum L. Cornelio tum maxima familiaritate coniunctis, &

*Idem pro
Balbo.*

Quod erat optandum maximè (iudices) & quod vnum ad inuidiam vestri ordinis, infamiamque iudiciorum sedandam maximè pertinebat: Id non humano consilio, sed propè diuinitus datum, atque oblatum vobis summo reipub. tempore videtur.

*Idem
Varr.*

Adiunctum oratoris, & ratio consilij, frequens huiusmodi exordium apud Cicero- nem, vt in Diuinatione in Verrem.

*Diuina-
in Verrem.*

Si quis vestrum fortasse (iudices) aut eorum, qui ad sunt fortè miratur, me, qui tot annos in causis, iudicijsque publicis ita sum versatus, vt defenderim multos, læserim neminem: subito nunc mutata voluntate ad secundum descendere. Is, si mei consilij causam, rationemque cognouerit, vna, & id quod facio probabit, & in hac causa profectò neminem mihi esse præponendum auctorem putabit.

Cicero.

Pro Rose. Amerino. Credo ego vos (iudices) mirari quid sit cum tot summi oratores, hominesque nobilissimi sedent, ego potissimum surrexerim, Is qui neque aetate, neque ingenio, neque auctoritate sim cum his comparandus. Omnes enim hi, quos videtis adesse in hac causa, iniuriam nouo scelere conflatam putant oportere defendi, defendere ipsi propter iniquitatem temporum non audent. Ita sit ut adfuerint, propterea quod officium sequuntur: taceant autem idcirco, quia periculum metuunt. Quid ego? audacissimus ego in omnibus? minime. At tamen officiosior, quam ceteri: ne istius quidem laudis, ita sum cupidus, ut alij eam praeceptam velim.

Adiunctum Iudicum.

Ad Pontifices. Cum nulla diuinitus, Pontifices, a maioribus nostris inuenta, atque instituta sunt, tum nihil praeclearius quam quod vos eosdem, & religionibus Deorum immortalium, & summæ reip. praesentis voluerunt: ut amplissimi, & clarissimi ciues temp. bene gerendo, Pontifices religiones sapienter interpretando temp. conseruarent. Quod si vilo tempore magna causa in sacerdotum pop. Rom. iudicio, ac potestate versata est, hæc profectò tanta est, ut omnis reip. dignitas, omnium ciuium salus, vita, libertas, ara, foci, Dij penates, bona fortunæ, domicilia, vestrae sapientiae, fidei, potestatiue commissa, creditaque esse videantur.

A precatione pro Muræna, quod precatus sum, &c.

Exordia ex abrupto, & concisa.

C A P V T XIII.

EXordia, quæ vocantur ex abrupto, sine insinuatione, & cuniculis, quasi quodam calore mentis excussa apprimè decent negotia feruida, & viros acres, laconicæque breuitatis amatores. Idcirco sæpe in concionibus Imperatorum, & ducum vsurpantur, ut est annotare in Liuio.

Minutius apud Liu. Spectatum huc ad rem fruendam oculis sociorum cædes, & incendia venimus?

Manlius Capito- linus. Quousq; tandem ignorabitis vires vestras, quas natura, ne belluas quidem voluit ignorare?

Quid istas miles, non cum Latino, Sabinoque hoste res est, quem victum armis, socium

ex hoste facias. In belluas strinximus ferrum. *Popilius.* Hauriendus, aut dandus est sanguis.

Hic præbituri vos telis hostium estis infensissimi: Quid igitur arma habetis? *Vestius.*

Quæ tristitia milites hæc, quæ insolita cunctatio est? Hostem, an me; an vos ignoratis? *Camillus.*

Tempus, quod sæpe optastis venit, quo vobis potestas fieret virtutem vestram ostendendi. *Porcius Cato.*

Τί χέετε τῶν ἐπιεικῶν, ἢ τῶν ἀδίκων, ἢ τῶν ἀνομιῶν, ἢ τῶν ἀνόμων, ἢ τῶν ἀνόμων, ἢ τῶν ἀνόμων. *Gregor. Nazianz. in plaga.*

Quid soluitis ordinem laudabilem, quid cogitis linguam legi seruientem? *grandinis.*

Ferro hic tibi submoquendus sum Appi, ut tacitum feras, quod celeri vis. *Teitius.*

Hoc in anteriorem orationem est retortum.

Neque nouum, neq; inopinatum mihi est, Quirites, si quod vnum familiae nostræ semper obiectum est ab seditiosis Tribunis, id nunc ego quoque audiam. *Appius apud Liu.*

Hoc etiam admirabilitatem habet in breuitate.

Ἡ δὲ ὄτε οὐρανὸς ἐσαυθεν ῥέει τῆς γῆς, καὶ ἡ γῆ μετὰ τὸ ἕπι τῆς οὐρανῶ, καὶ οἱ ἀνθρώποι νόμοι, καὶ δαλῶσι ἐξ ἑσθῆ, καὶ οἱ ἰχθύες τὰ μὲν πρῶτον ἀνθρώποι. *Exordium per Socrates apud Herod.*

Nunc profectò caelum sub terra erit, terraque caelo supereminebit, homines mare incoherent. Pisces domicilium prius hominum accipient. *Ouidius imitatus est.*

Sequens ad suspiriam peropportunum.

Ἐρ ὅτι τὸν Καλλιμάχα ἐστὶ ἡ χροτάδα δῶσαι Ἀθήνας; ἢ ἐλευθέραι παύσαντα μνημόσμων λιπέδων τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον, οἷον οὐδὲ Ἀρμόδιον τε καὶ Ἀριστογέτον λέειν. *per Socrates apud Herod.*

In te Callimache stum est: Vtrum Athenæ in seruitutem redigantur. An tu eas liberando, memoriam tui in omne æuum relinuas, qualem nec Armodius quidem, atque Aristogiton reliquerunt.

Abruptum illud est, & concisum, simulque admirabilitate distinctum.

[En] Quirites illius Appij progenies, qui decemuir in annum creatus, altero anno se ipse creauit, tertio, nec ab se, nec ab vilo creatus, priuatus fauces, & Imperium obrinuit. Nec ante continuando abstulit magistratus, quam obruerent eum male parata, male gesta, male terrenta imperia. *Exordium concisum & admirabile. p Sempronius.*

Ti 2 Aliud